בעזהשי"ת

קונטרס

חידושי תורה

פרשת ויגש

יו"ל על ידי

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל – בני ברק

כיתה ו' (א-ב)

הר"ר יואל וויינבערגער הי"ו

הר"ר מרדכי מנחם שווארץ הי"ו

בס"ד

חידו"ת לפרשת ויגש

ויגש אליו יהודה וגו'.

מפי מר אחי הגה"צ רבי יקותיאל יהודה האבדק"ק סיגעט זללה"ה הי"ד, שמעתי לתרץ קושיית המפרשים, דמאחר שיהודה בעצמו חרץ הדין שישארו כולם עבדים במצרים, מדוע ניגש לדבר קשות כאשר וויתר יוסף ואמר שרק בנימין לבדו יהיה עבד, גם לפרש כוונת אומרו כי כמוך כפרעה.

וביאר על פי דברי א"ז הברוך טעם זללה"ה לפרש מאמר המגיד בהגדה של פסח, צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ולבן ביקש לעקור את הכל, ותמוה שהרי בדברים אלה מקטין הנס דיציאת מצרים, באומרו שגזירתו של לבן היתה קשה משל פרעה. אמנם מצינו שאמר בלק לבלעם (במדבר כג, יג) אפס קצהו תראה וכולו לא תראה, והכוונה דידוע שכוחו של בלעם היה לקלל ברגע שהקב"ה כועס, וכתבו התוס' (ע"ז דף ד' ע"ב, ד"ה רגע) שברגע אחת היה יכול לומר תיבת כלם, אכן כבר הבטיחנו יוצרינו שלא יעשה כליה בישראל, ולכן הערים להראותו רק את קצתם כדי שתחול עליהם הקללה, וזהו כוונת המגיד צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו, שהוא ביקש לעקור את הכל, ודבר זה אי אפשר שתתקיים ואין הנס גדול כל כך, אבל פרעה לא גזר אלא על הזכרים, וגזירה זו יכולה היתה שתתקיים לולי ה' שהיה לנו, עכ"ד ודפח"ח.

ומעתה י"ל שזאת היתה כוונת יהודה באמרו הננו עבדים לאדוני, כי על ידי שיהיו כולם בשבי, לא יוכל להרע, כי כבר הובטחו בני ישראל לבל יעשה עמהם כלה בגוים, אבל כאשר אמר יוסף שרק בנימין לבדו יהיה עבד, אם כן הרי יוכל לעשות בו כחפץ לבו אם לחרב אם למות, מאחר שאין הגזירה אלא על קצתם, על כן ויגש אליו יהודה לדבר אתו קשות, ולזה אמר כי כמוך כפרעה, אשר גם הוא לא גזר אלא על הזכרים, כדי שתוכל הגזירה על קצתם, ע"כ דברי אחי זצ"ל ודפח"ח.

(ברך משה)

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו'.

הנה טעמי הנגינה על המלות הללו הם "קדמא ואזלא רביעי זרקא מונח סגול", ויש לפרש דהנה הביא רש"י להלן על כי עבדך ערב את הנער, דאם תאמר למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי, משום שנתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה מב' עולמות, ולזה מרמזים הטעמים, דאמר הכתוב ויגש אליו יהודה, וקשה "קדמא ואזלא רביעי" פי' למה קדם ואזל הרביעי שבבנים שהוא יהודה שהיה הבן הרביעי, היה לו לראובן הבכור לגשת ליוסף ולדון לפניו, אלא "זרקא מונח סגול", כי יהודה זרק את עצמו מלהיות נח בתוך עם סגולה בעוה"ב אם לא יביא את בנימין בחזרה לאביו, לכן נכנס הוא בעובי הקורה.

(קול אליהו)

בס״ד

ויציל נפשותינו מן השעות הרעות

דער מגן אברהם ברענגט אראפ פון ספר תיקוני שבת אז מען זאל מאכן קידוש נאך פאר עס ווערט נאכט ווייל ווען שבת קודש קומט אריין, איז דעמאלטס שולט דער ״מזל מאדים״, אבער פרייטיג איז שולט ״מזל צדק״, וועגן דעם זאל ער מאכן קידוש פריער.

דער מחצית השקל (וואס איז אראפ געקומען א צווייטע מאל אויף דער וועלט, מסביר זיין דעם מגן אברהם, ווייל מען האט געהאט טענות אויף אים, אז ער האט איבער געלאזט פאר כלל ישראל, זיין ספר ״מגן אברהם״ אויף שו״ע, וואס ער האט געשריבן זייער קורץ) איז ברייט מסביר די ווערטער פונעם מגן אברהם בשם דער תיקוני שבת. כדי צו פארשטיין די הסבר פונעם מחצית השקל וועלן מיר מסביר זיין בעזהשי״ת דעם גאנצן ענין בשלימות.

אין פרשת בראשית שטייט באריכות ווי אזוי דער באשעפער האט באשאפן די גאנצע בריאה פון די ששת ימי המעשה, און נאך יעדן טאג ענדיגט די פסוק ״ויהי ערב ויהי בוקר״, דאס מיינט אז דער טאג פאנגט זיך אן קודם ביינאכט, דערנאך ווערט בייטאג, די זעלבע איז שבת קודש פאנגט זיך אויך אן פרייטיג צונאכטס, דערנאך קומט שבת צופרי, און עס ענדיגט זיך מוצאי שבת ווען עס פאנגט זיך אן די נאכט וואס געהערט שוין צום זונטיג, א.א.וו.

אנפאנג מיטוואך האט דער אויבערשטער געזאגט יהי מאורות ברקיע השמים וכו׳, דעמאלטס האט דער באשעפער מסדר געווען די גאנצע ״צבא השמים״ די גאנצע מיליטער וואס איז אויבן אויפן הימל, דאס איז: די זון, די לבנה, און שטערנס עד אין מספר, ער האט אויך אוועק געשטעלט די מזלות זאלן אים דינען, און השמים מספרים כבוד קל, ומעשי ידיו מגיד הרקיע.

עס איז דא א געוויסע סדר ווי אזוי די שטערן׳ס רוקן זיך, אזוי אויך איז דא פארשידענע קבוצות פון שטערן וואס רוקן זיך נישט קיינמאל, זיי הייסן ״כוכבי שבת״ – שטערן וואס זיצן אויף זייער פלאץ. די סארט שטערן וואס גייען ווערן אנגערופן ״כוכבי לכת״ – שטערן וואס גייען, עס איז דא 7 כוכבי לכת, און פון זיי גייען מיר רעדן.

די שטערן וואס גייען האט יעדער זיין נאמען, די ראשי תיבות, פון זייערע נעמען איז שַׁצַ״ם חַנְכַ״ל, דאס מיינט שַׁבְּתָאִי, צֶדֶק, מַאֲדִים, חַמָּה, נוֹגַה, כּוֹכָב, לְבָנָה, און יעדע שעה איז שולט אויף דער וועלט א צווייטער פון די זיבן שטערן, איז לויט ווי מיר האבן פריער געשריבן אז אנפאנג מיטוואך האט דער באשעפער אוועק געשטעלט זייער סדר אין הימל, איז די ערשטע שעה פון מיטוואך, דאס מיינט אז פון 6 אזייגער ביז 7 אזייגער (וואס דעמאלטס פאנגט זיך אן דער טאג) געוועלטיגט די שטערן וואס הייסט שבתאי, און ווייטער די זיבעטע טאג אור ליום ד׳, איז צדק, דערנאך מאדים, א.א.וו.

ווען מיר וועלן אויסרעכענען ווייטער, וועלן מיר טרעפן אז פרייטיג נאכמיטאג ביי די זעקסטע שעה (פון 5 ביז 6) איז שולט ״מזל צדק״, דערנאך ביי די זיבעטע שעה (פון 6 ביז 7) איז שולט ״מזל מאדים״, וואס

דער ס"מ, דאס איז דער שטן, וואס ער איז ממונה אויף מלחמות, און צו מאכן א חורבן רח"ל, ער איז דער מלאך פון די מזל.

וועגן דעם שרייבט דער תיקוני שבת, אז מען זאל זיך צוויאגן צו מאכן קידוש אין "מזל פון צדק", און נישט אין "מזל מאדים".

אלע יארן פון בריאת העולם האט יעדער געוואוסט די זייגער לויט די זון, מען האט זיך טאקע אסאך מאל צומישט, ווי מיר זעהן אין גמרא אז א מענטש קען זיך פארמישן מיט צוויי שעה, ווייל די זייגער איז געווען לויט ווי אזוי די זון גייט, אבער שפעטער איז ארויס געקומען "דער זייגער" וואס האט 60 מינוט אין א שעה, און די חכמי אומות העולם האבן מחליט געווען אוועק צו שטעלן א קלארן זייגער אויף די גאנצע וועלט, זיי האבן זיך צוזאם געזעצט אין א שטעטל מיטן נאמען "גריניטיש" וואס איז אין ענגלאנד, ביי א בנין וואס די גרויסע חכמים פון זיי האבן מחליט געווען אז דארט ביי דעם בנין פאנגט זיך אן די זייגער, דאס מיינט אזוי, מען האט איינגעטיילט די וועלט, (זעה די בילד אויפן מפה) אויף 24 חלקים, און מען האט אנגעפאנגען פון "גריניטש" ביזן סוף פון דעם ערשטן חלק וועט זיין (למשל) 12 אזייגער, און אזוי ווייטער, די דריטע חלק איז 2 אזייגער, אזוי איז אויסגעקומען אז די וועלט איז גערוקט איין פלאץ פון צווייטן מיט גאנצע שעות (למשל ארץ ישראל איז געריקט פון לאנדאן מיט צוויי שעה "פונקטליך", און פון אמעריקא 6 שעה "פונקטליך"), און נישט מיט מינוט'ן (אזוי ווי פארדעם).

די חכמי אומות העולם האבן אויסגעשטעלט אז אויב די קעסטל האט זיך געענדיגט פונקט אינמיטן א לאנד, אדער א שטאט, האבן זיי אוועק געריקט און פארגרעסערט דעם חלק מיטן זעלבן זייגער ביז סוף שטאט אדער לאנד (וועגן דעם, זעהט מען אין די מפה, נישט גראָדע קעסטלעך, נאר אריין און ארויס).

יעצט, אז מיר ווייסן שוין אז די זייגער היינטיגע צייטן איז נישט פונקטליך לויט חצות היום, נאר עס איז דא געוויסע פלעצער ווי די זייגער איז יא פונקטליך, און אזוי איז די זייגער ביי די גאנצע חלק, וועלן מיר צולייגן אז דא ביי אונז אין ארץ ישראל איז דער זייגער נישט פונקטליך, נאר מיר זענען גערוקט פון די אמת'דיגע זייגער בערך 20 מינוט, קומט דאך אוים אז דא אין ארץ ישראל דארפן מיר אכטונג געבן נישט צו מאכן קידוש פון 5:40 ביז 6:40 וואס דעמאלטס איז שולט "מזל מאדים".

אבער אין ספר ליקוטי מהרי"ח ברענגט ער אראפ פון הרה"ק רבי שמעון פון יערוסלאוו זצ"ל, אז ער פלעגט יא מאכן קידוש אין די זיבעטע שעה, ער פלעגט צולייגן די תפילה פון 'אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים... ויציל נפשותינו "מן השעות הרעות" ויגער ביצר הרע וכו'".

אזוי אויך אין ספר ישראל והזמנים ברענגט ער א מעשה פון מרן רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זי"ע, ווען עס איז אויסגעפאלן בסוף ימיו, עשרה בטבת אין ערב שבת, האט דער רבי זי"ע יא געמאכט קידוש אין די זיבעטע שעה, ווען מען האט אים געפרעגט אויב מען מעג, האט דער רבי ז"ל געענטפערט, אז זיין שווער דער פלאנטשער רב ז"ל האט נישט מקפיד געווען, אזוי אויך אין זמירות דברי יואל ברענגען זיי די מעשה, אז דער רבי ז"ל האט יא געמאכט קידוש, און ער האט געזאגט "אב הרחמים"... ויציל נפשותינו מן השעות הרעות.

בס"ד

והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים

הגה"ק רבי אברהם חיים הארוויטץ מפלאנטש זי"ע היה פע"א בעיר מעליץ וכשיצא מהעיר ליוו אותו כל העיר אנשים נשים וטף כראוי לגברא רבא אדם קדוש כמוהו, וכשיצא מן העיר עמד שם על הגשר ופנה אל העם וראה שכולם נקבצו באו לחלוק לו כבוד גדול.

נענה ואמר: הנה אמרו חז"ל במשנה אבות "כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו", והנה אחרי שראיתי את כל הכבוד שנתתם לי, תמה אני, וכי בורח מן הכבוד אנכי, שהכבוד ירדוף אחרי.

אלא נראה לפרש דברי המשנה כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף "אחריו", היינו לאותם דורות הבאים אחריו דהיינו בניו ויוצ"ח, שהם נוחלים את הכבוד שהיה מגיע לאביהם, והלא אבי ז"ל היה בורח מן הכבוד, לכן מגיע לי הכבוד הזה.

וזה אולי אפשר לפרש את כוונת הפסוק "והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים", שיוסף הצדיק אמר, "לאבי את כל כבודי במצרים", שכל כבודי שיש לי במצרים בא מכח אבי שהוא ברח מן הכבוד לכן רודף הכבוד אחרי...

בס"ד

ויירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, ותחי רוח יעקב אביהם

הגר"א מווילנא ביאר פסוק זה עפ"י מעשה שהתרחש בזמנו, יום אחד הגיע לעיר אדם, אשר הציג את עצמו כבעלה של אשה פלונית, עגונה אשר חיכתה שנים רבות לשובו של בעלה, שנים רבות עברו והאשה משום מה לא יכלה לזהות את האיש, האיש אמנם מסר לה פרטים מדויקים וברורים, סימנים שהוכיחו כי הוא הבעל, אך לבה של האשה לא נתן לה להשתכנע, לבה אמר לה כי דבר שקר תחת לשונו של האיש, וכי הוא נוכל.

באין ברירה הובא הענין אל הגאון מווילנא זי"ע, כדי שהוא בחכמתו יכריע כיצד לנהוג. כששמע הגר"א את פרטי המעשה, יעץ כי כאשר יבוא האיש בשבת לבית הכנסת, ישאלו אותו על מקומו בבית הכנסת על מקום חמיו וכדומה.

באה שבת, והאיש, כמו שאר בני העיר, הלך לבית הכנסת, כשהגיע האיש, התכבד ע"י מארחיו לשבת במקומו, כאן איבד האיש את עשתונותיו... התגלה כי אכן לא היה אלא נוכל ורמאי, שניסה לנצל את מצוקתה של אותו עלובה.

כשסיפרו הדברים לפני הגר"א הגיב ואמר: "לא נביא אנכי ולא בן נביא אני", רק הבנתיכי אפשר והסימנים התגלו לו מפי בעלה האמיתי של האשה, ומכאן יודע הוא את אשר ידע. אלא שהבנתי כי אם אכן כך, אם היתה כאן רמאות שפלה ומתועבת, לא היה עולה בדעתו של אותו נוכל לבקש מבעלה האמיתי את סימני המקומות בבית הכנסת, שכן אי אפשר למחשבה קדושה לעלות במקום טומאה, שבעת שרעיוני האדם עסוקים במחשבת חטא, לא יתכן שיזכר מ"בית הכנסת".

משום כך גם שלח יוסף לאביו דוקא סימן קדוש זה – תלמודם שלמדו בהלכות עגלה ערופה, כדי לרמז לו בכך את מדריגתו ואת רעיונות מחשבתו באותה עת, שכן אי אפשר לסימן כזה במקום שקר ורמאות, והרי זה וודאי אמת.